

DOI 10.11603/1681-2786.2023.3.14231
УДК 378.147:614.2:378.6:61(477.84)

Г. С. САТУРСЬКА¹, Т. УЛЬРІКС², М. ЛАКСІ³, А. Г. ШУЛЬГАЙ¹, Г. ФЕЛЬДМАНН²,
Ю. М. ПЕТРАШИК¹

РОЗБУДОВА СПРОМОЖНОСТЕЙ ІЗ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

¹Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України,
м. Тернопіль, Україна

²Інститут досліджень міжнародної допомоги, Акконський гуманітарний університет Берліна,
м. Берлін, Німеччина

³Технічний університет Мюнхена, м. Мюнхен, Німеччина

Мета: дослідити історію зусиль та заходів із розвитку спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України.

Матеріали і методи. Методологічною основою дослідження є аналіз наукових публікацій і даних архівних матеріалів із застосуванням історико-бібліографічного методу.

Результати. У Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України було успішно розвинуто спроможності з підготовки магістрів громадського здоров'я. Історія розвитку магістерської програми «Громадське здоров'я» свідчить про спрямованість на постійну еволюцію та адаптацію до змін суспільних потреб. Створена відповідно до вимог часу, магістерська програма відзначилася значущими досягненнями у підготовці кваліфікованих фахівців галузі громадського здоров'я. Магістерську програму «Громадське здоров'я» у ТНМУ запроваджено у 2019 р., і з того часу успішно пройдено акредитацію (2020), здійснено 3 випуски фахівців та проведено 5 наборів на навчання здобувачів вищої освіти, кількість яких демонструє позитивну динаміку (2019 р. – 11 здобувачів, 2020 р. – 6, 2021 р. – 6, 2022 р. – 41, 2023 р. – 31). З 2019 по 2023 р. захищено 23 магістерські роботи.

Висновки. Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України безперервно працює над розвитком спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я. Сьогодні програма підготовки магістрів громадського здоров'я є важливим складником навчального процесу університету.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: підготовка магістрів громадського здоров'я; кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я; дослідження у сфері громадського здоров'я; Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України.

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України завжди прагнув забезпечувати студентам можливості здобувати якісну освіту, щоб готувати їх до важливих завдань у сфері охорони здоров'я. Серед значущих кроків у цьому напрямку було запровадження програми підготовки магістрів громадського здоров'я.

Історія розвитку цієї програми свідчить про спрямованість на постійну еволюцію та адаптацію до змін суспільних потреб. Створена відповідно до вимог часу, програма відзначилася значущими досягненнями у підготовці кваліфікованих фахівців галузі громадського здоров'я [1].

Мета роботи: дослідити історію зусиль та заходів із розвитку спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України.

Матеріали і методи. Методологічною основою дослідження є аналіз наукових публікацій і даних архівних матеріалів із застосуванням історико-бібліографічного методу.

Результати дослідження та їх обговорення. Із метою вивчення сучасних освітніх підходів та концепцій викладання громадського здоров'я, а також для розробки концепції подальшого покращання підготовки фахівців у галузі управління охороною здоров'я та охорони здоров'я в Україні з 8 по 13 липня 2018 р. проректор з науково-педагогічної роботи Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України професор А. Г. Шкульгай у складі делегації розробників стандарту вищої освіти за спеціальністю «Громадське здоров'я» відвідав низку провідних навчальних закладів Німеччини та Великої Британії [4].

Очоловала делегацію генеральний директор Директорату науки, інновацій, освіти та кадрів Мі-

ністерства охорони здоров'я України М. Р. Мруга. Особливою увагою візиту було вивчення питань організації і реалізації освітніх програм «Громадського здоров'я» в університетах Німеччини та Великої Британії.

Під час візиту було вивчено організацію освітнього процесу за спеціальністю «Громадське здоров'я» в Протестантському університеті прикладних наук м. Берліна, взято участь у семінарах щодо вивчення громадського здоров'я Німеччини в Університеті гуманітарних наук АККОН, Інституті тропічної медицини, Берлінському медичному університеті, клініці «Шаріте», Інституті Роберта Коха.

У Франкфурті-на-Майні в Університеті фінансів та менеджменту відбулися зустрічі з директором Інституту громадського здоров'я професором Тобіяшем Куртом, директором Інституту тропічної медицини та глобального здоров'я, професором Франком Москенгаутом. Обговорено основні проблеми громадського здоров'я та визначальні фактори, які впливають на стан здоров'я населення різних країн і континентів. Німецькі фахівці поділилися досвідом організації освітнього процесу, порядком формування навчальних планів та послідовності вивчення дисциплін. Окрім того, спільно з німецькими колегами було обговорено основні компетентності, які повинні здобути студенти під час проходження магістерської програми.

В Університеті прикладних наук м. Фульди відбувся «круглий» стіл, який очолювала засновник Асоціації громадського здоров'я Німеччини, керівник магістерських програм громадського здоров'я професор Сусанна Кюмперс. Від Німецької асоціації було зроблено декілька доповідей щодо проблем громадського здоров'я та підготовки магістрів із громадського здоров'я.

Під час візиту до Лондона відбулися дві зустрічі з провідними фахівцями з громадського здоров'я в London School of Hygiene & Tropical Medicine та в Imperial College London.

У 2018 р. Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України у складі консорціуму університетів здобув перемогу в конкурсі Еразмус+ з проектом «Інноваційна реабілітаційна освіта – запровадження в Україні нових магістерських програм».

6 листопада 2018 р. представники Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України – проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай, проректор з науково-педагогічної та соціальної роботи Олег Слабий, заступник ректора з економічних питань Олеся Члек, головний бухгалтер Тетяна Мудрик – взяли участь у семінарі-тренінгу для переможців конкурсу 2018 р.

Проректор ТДМУ вивчав підготовку магістрів громадського здоров'я

Делегація ТДМУ взяла участь у семінарі-тренінгу для переможців конкурсу Еразмус+

ситетом імені Т. Шевченка та Київським університетом імені Б. Грінченка [5].

З вітальним словом до учасників семінару звернувся **Фредерік Куне** (перший секретар, керівник відділу регіонального та місцевого розвитку, соціальної політики, культури та громадянського суспільства, Представництво Європейського Союзу в Україні), **Олег Шаров** (генеральний директор Директорату вищої освіти і освіти дорослих, Міністерство освіти і науки України).

проектів «Розвиток потенціалу вищої освіти щодо особливостей впровадження та управління коштами гранту». Захід відбувся в рамках інформаційного тижня програми ЄС Еразмус+, який організовано Національним Еразмус+ офісом в Україні спільно з Представництвом Європейського Союзу в Україні, Виконавчим агентством з питань освіти, аудіовізуальних засобів і культури, Міністерством освіти і науки України у тісній співпраці з національними агентствами Еразмус+ Європи, національними Еразмус+ офісами країн-партнерів, Київським національним універ-

У липні 2019 р. Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України провів Літню школу з глобального здоров'я, на яку завітали представники Вищої школи імені Папи Римського Іоанна Павла II (Біла Підляска, Польща), Вищої школи наук про здоров'я Collegium Masoviense (Жирардув, Польща), Тбіліського державного медичного університету (Грузія), Самаркандського державного медичного інституту (Узбекистан), Ташкентського державного стоматологічного інституту (Узбекистан), Люблінського медичного університету (Польща), Карлового університету в Празі (Чехія), Університету Мансури (Єгипет), Державного університету медицини і фармації імені Н. Тестеміцану (Кишинів, Республіка Молдова).

Спеціальним гостем став провідний фахівець у галузі мікробіології та імунології інфекційних захворювань, а також у галузі гро-

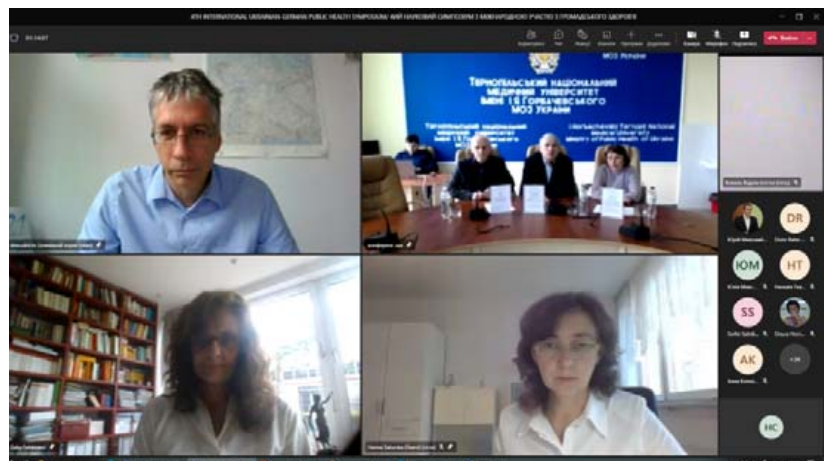
рів профільних кафедр громадського здоров'я ВНЗ України, зокрема Київського національного медичного університету імені О. Богомольця, Ужгородського національного університету, Сумського державного університету, Вінницького національного медичного університету імені М. Пирогова, Національного університету «Кієво-Могилянська академія», Національного університету «Острозька академія», ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» та ін.

мадського здоров'я професор Акконського гуманітарного університету Берліна (Німеччина) Тімо Ульріхс, який 22 липня упродовж цілого дня ділився з молодими людьми своїми знаннями та досвідом.

25–26 вересня 2019 р. у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України відбувся I Міжнародний українсько-німецький симпозиум «Громадське здоров'я в соціальному і освітньому просторі – виклики сьогодення і перспективи розвитку», організований та проведений спільно з Акконським гуманітарним університетом Берліна за підтримки Федерального міністерства охорони здоров'я Німеччини.

Цікавими та актуальними були доповіді завідувачів та професо-

Цим симпозиумом було підкріплено плідну співпрацю з німецькими партнерами ТНМУ, тож

– 2019 (WORLD HEALTH SUMMIT – 2019) та в сателітних міжнародних форумах: 2-му симпозиумі охорони здоров'я Німеччини та Східної Європи (2nd German-East European Healthcare Symposium).

ТНМУ постійно втілює заходи з розбудови спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я. Прикладом таких заходів є Skure-лекції, які д-р мед. наук, професор Тімо

у 2023 р. проведено вже V Міжнародний українсько-німецький симпозиум із громадського здоров'я.

25–30 жовтня 2019 р. відбувся візит завідувача кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я проф. Ганни Сатурської та 2-х студенток 6-го курсу медичного факультету до Акконського гуманітарного університету Берліна і їх участь у Всесвітньому саміті охорони здоров'я

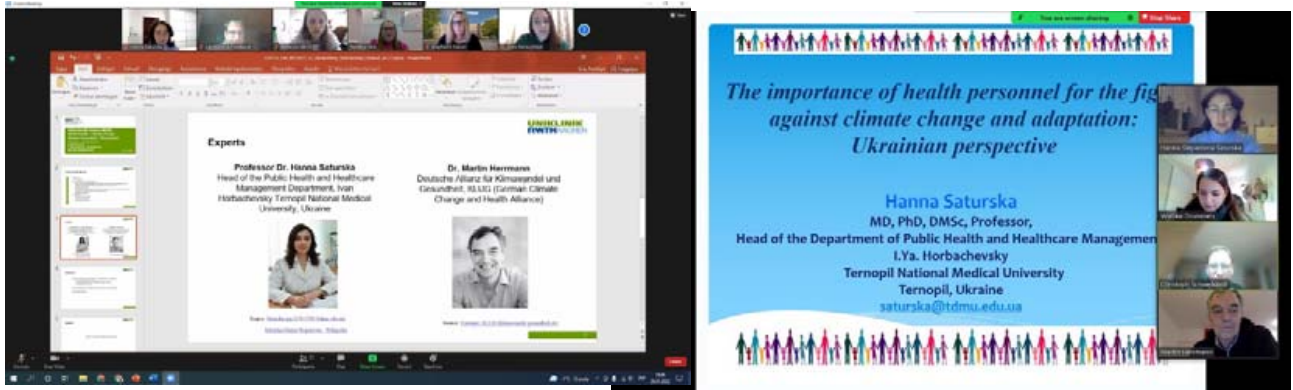

Ульріхс читав здобувачам вищої освіти, які навчаються за спеціальністю «Громадське здоров'я» 12 грудня 2019 р. та 20 травня 2020 р. У січні – лютому 2021 р. було проведено серію ні-

мецько-українських вебінарів, присвячених питанням протидії COVID-19 та реагуванню систем охорони здоров'я в Україні та світі на пандемію SARS-CoV-2.

З 24 вересня по 7 жовтня 2018 р. відбувся візит викладачів ТДМУ Ганни Сатурської та Юрія Петрашика до Університету Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада) з метою зміцнення співпраці між ТДМУ і факультетом медсестринства Університету Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада) та продовження програм академічних обмінів між викладачами і студентами.

15–25 травня 2018 р. у Тернопільському державному медичному університеті відбувся спільний канадсько-український курс Global Health з представниками Університету Гранта МакЮена (Едмонтон, Канада).

У 2019 р. професори ТНМУ взяли участь у робочій семінарі «Переосмислення та вдосконалення навчального процесу з метою сталого розвитку країн-членів Балтійської університетської програми» (Таллінн, Естонія, Гродно, Білорусь).

ТНМУ став партнером ЕРАЗМУС+ проєкту "Building Academic Capacity in Global Health in the Eastern Europe – Central Asia Region (BACE)" («Нарощування академічних можливостей у галузі глобального здоров'я в регіоні Східна Європа/Центральна Азія»). До консорціуму увійшли університети Німеччини, Норвегії, України, Грузії та Казахстану [2, 3].

У рамках проєкту BACE доценти кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України Людмила Трущенко, Юрій Петрашик і Наталія Слободян взяли участь у науково-практичних семінарах «Методи дослідження глобального здоров'я» 26–30 березня 2023 р. на базі Грузинського університету (University of Georgia) у м. Тбілісі (Грузія), 21–25 травня 2023 р. на базі Батумського державного університету імені Шота Руставелі в м. Батумі (Грузія) та 28.06.2023 р. по 07.07.2023 р. на базі Казахського національного університету ім. аль-Фарабі в м. Алмати та Медичного університету Астани в м. Астані (Республіка Казахстан).

У 2021, 2022 рр. було проведено онлайн-лекції та панельні дискусії на актуальну тему "The

importance of health personnel for the fight against climate change and adaptation: global and Ukrainian perspectives" з навчального курсу "Global Health" («Значення медичного персоналу у боротьбі зі зміна-

ми клімату та адаптації до них: глобальна та українська перспектива» з навчального курсу «Глобальне здоров'я») для студентів магістерської програми «Громадське здоров'я» та аспірантів обох університетів (професор ТНМУ Ганна Сатурська). Доктор медицини Мартін Герман (Dr. med. Martin Herrmann) Ахенського університету (RWTH Aachen University), Німеччина, засновник і речник Німецького альянсу зі зміни клімату та здоров'я (the German Alliance for Climate Change and Health) виступив із лекцією із фокусом на Німеччину як експерт у цій галузі.

Магістерську програму «Громадське здоров'я» у ТНМУ запроваджено у 2019 р., і з того часу успішно пройдено акредитацію (2020), здійснено 3 випуски фахівців та проведено 5 наборів на навчання здобувачів вищої освіти, кількість яких демонструє позитивну динаміку (2019 р. – 11 здобувачів, 2020 р. – 6, 2021 р. – 6, 2022 р. – 41, 2023 р. – 31). З 2019 по 2023 р. захищено 23 магістерські роботи.

Висновки

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України безперервно працює над розвитком спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я. Сьогодні програма підготовки магістрів громадського здоров'я є важливим складником навчального процесу університету. Вона надає студентам можливість здобути компетентність та навички для успішної кар'єри в галузі охорони здоров'я та громадського здоров'я.

Програма постійно розширюється та вдосконалюється, спираючись на сучасні досягнення медичної науки та глобальні тенденції в галузі громадського здоров'я.

Історія розвитку програми підготовки магістрів громадського здоров'я в університеті є свідченням постійного пошуку найефективніших методів навчання та підготовки кваліфікованих фахівців, які готові вносити значущий вклад у галузь громадського здоров'я.

Перспективи подальших досліджень. Враховуючи важливість аналізу історичного розвитку

науково-освітніх програм, оцінки досягнень та виявлення проблем, дослідження процесу становлення і діяльності спроможностей із підготовки магістрів громадського здоров'я в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України надзвичайно цікаве з теоретичної та практичної точок зору й має велике значення при розробці стратегій розвитку.

Список літератури

1. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 229 «Громадське здоров'я» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 12.12.2018 р. № 1383 [Електронний ресурс]. – <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/229-gromadske-zdorovya-magistr.pdf>.
2. <https://en.bace.tdmu.edu.ua/project-news/ii-research-methods-for-global-health-seminar>.
3. <https://en.bace.tdmu.edu.ua/project-news/iii-research-methods-for-global-health-seminar>.
4. <https://www.tdmu.edu.ua/2018/07/17/prorektor-tdmu-vyvchav-pidgotovku-magistriv-gromadskogo-zdorov-ya/>.
5. <https://www.tdmu.edu.ua/2018/11/09/delegatsiya-tdmu-vzyala-uchast-u-seminari-treningu-dlya-peremozhstiv-konkursu-erazmus/>.

References

1. Nakaz MON Ukrayiny Pro zatverdzhennya standartu vyshchoyi osvity za spetsialnistyu 229 «Hromadske zdorovya» dlya druhooho (mahisterskoho) rivnya vyshchoyi osvity vid 12.12.2018 r. № 1383 [Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine On approval of the standard of higher education in specialty 229 "Public Health" for the second (master's) level of higher education dated December 12, 2018 No. 1383]. *mon.gov.ua*. Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/229-gromadske-zdorovya-magistr.pdf>.
2. <https://en.bace.tdmu.edu.ua/project-news/ii-research-methods-for-global-health-seminar>.
3. <https://en.bace.tdmu.edu.ua/project-news/iii-research-methods-for-global-health-seminar>.
4. <https://www.tdmu.edu.ua/2018/07/17/prorektor-tdmu-vyvchav-pidgotovku-magistriv-gromadskogo-zdorov-ya/>.
5. <https://www.tdmu.edu.ua/2018/11/09/delegatsiya-tdmu-vzyala-uchast-u-seminari-treningu-dlya-peremozhstiv-konkursu-erazmus/>.

CAPACITY BUILDING FOR MASTERS OF PUBLIC HEALTH TRAINING AT THE IVAN HORBACHEVSKY TERNOPIL NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY OF THE MINISTRY OF HEALTH OF UKRAINE

H. S. Saturska¹, T. Ulrichs², M. Laxy³, A. H. Shulhai¹, G. Feldmann², Yu. M. Petrashyk¹

¹I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, Ukraine

²Institut for Research in International Assistance (IRIA), Akkon University of Human Sciences, Berlin, Germany

³Technical University of Munich, Munich, Germany

Purpose: to investigate the history of efforts and activities to develop the capacity to train masters of public health at the Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine.

Materials and Methods. The methodological basis of the study is the analysis of scientific publications and data from archival materials using the historical and bibliographic method.

Results. At the Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine, the capacity to train masters in public health has been successfully developed. The history of development of the Master's program in Public Health demonstrates a focus on continuous evolution and adaptation to changing social needs. Created in accordance with the requirements of the time, the master's program has been marked by significant achievements in the training of qualified public health professionals. The Master's program in Public Health was introduced at TNMU in 2019, and since then it has been successfully accredited (2020), 3 graduations have been completed and 5 admission rounds have been held, whose numbers show positive dynamics (2019 – 11 students enrolled, 2020 – 6, 2021 – 6, 2022 – 41, 2023 – 31). From 2019 to 2023, 23 master's theses have been defended.

Conclusions. Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University of the Ministry of Health of Ukraine is continuously working to build the capacity to train masters of public health. At present, the Master of Public Health program is an important component of the University's educational process.

KEY WORDS: training of masters of public health; Department of Public Health and Health Care Management; research in the field of public health; Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University.

Рукопис надійшов до редакції 03.10.2023.

Відомості про авторів:

Сатурська Ганна Степанівна – докторка медичних наук, професорка, завідувачка кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 52-72-33.

Ульріхс Тімо – доктор медичних наук, професор, директор Інституту досліджень міжнародної допомоги (IRIA), віце-президент Акконського гуманітарного університету Берліна, Німеччина, керівник навчальних програм із глобального здоров'я та міжнародної допомоги при катастрофах і надзвичайних ситуаціях.

Лаксі Міхаель – доктор, професор Технічного університету Мюнхена, Німеччина, завідувач відділу громадського здоров'я та профілактики захворювань.

Шульгай Аркадій Гаврилович – доктор медичних наук, професор кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 52-72-33.

Фельдманн Габі – магістриня географічних наук, співголова Інституту досліджень міжнародної допомоги (IRIA)/Акконський гуманітарний університет Берліна, Німеччина.

Петрашик Юрій Миколайович – кандидат філологічних наук, доцент кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України; тел.: +38(0352) 52-72-33.